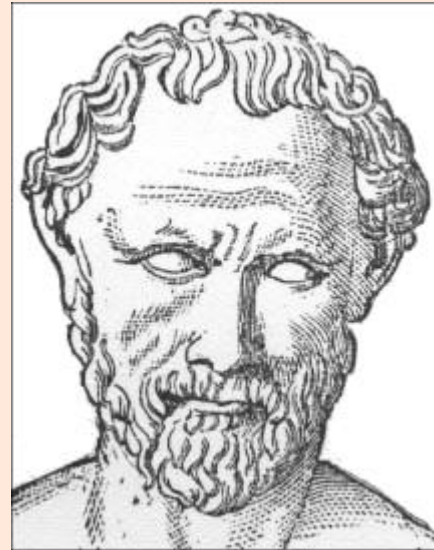

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_628
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Komunikační a slohová výchova
Autor, spoluautor:	Mgr. Petra Lefanová
Název DUMu:	Řečnický funkční styl
Pořadové číslo DUMu:	8
Stručná anotace:	Prezentace seznamuje žáky s řečnickým funkčním stylem. Zabývá se základními znaky stylu – funkcí, formou, jazykovými prostředky, výstavbou řečnického projevu.
Ročník:	4.
Obor vzdělání:	63-41-M/01 Ekonomika a podnikání, 65-42-M/02 Cestovní ruch, 66-41-L/01 Obchodník
Metodický pokyn:	Prezentace slouží jako doplněk pro výklad učitele. Otázky mohou žáci zpracovat písemně, případně mohou sloužit jako kontrolní test.
Výsledky vzdělávání:	Žák vysvětlí základní znaky řečnického funkčního stylu, chápe jeho podstatu. Rozumí pojmu rétorický styl.
Vytvořeno dne:	5. 8. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Démostenés – nejslavnější
řečník antického Řecka

ŘEČNICKÝ FUNKČNÍ STYL

Řečnický funkční styl

- styl **veřejných a oficiálních** mluvených projevů
- vyčlenil se ze stylu publicistického
- využívá zvláštní řečnické prostředky

FUNKCE:

- **informační** (přednášky, referáty, diskuzní příspěvky – spojuje se s odborným funkčním stylem)
- **přesvědčovací (persvazivní)** - propagace myšlenek, názorů

Řečnický funkční styl

FORMA

- **mluvená** – projevy jsou předem připravené (i písemně)
- monolog – řečník udržuje kontakt s posluchačem

ZNAKY

- veřejné projevy, pro více posluchačů – pečlivá příprava
- přímý kontakt s posluchači
- využívání zvukových a neverbálních prostředků
- emotivnost, naléhavost – působí na city a rozum
- důležitý je i způsob přednesu

Řečnický funkční styl

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY

- řečnické otázky
- zvolací věty
- **citace** výroků známých osobností
- podle povahy projevu mohou být i **citově zbarvené** (proslov na svatbě, promoci)
- prostředky **uměleckého stylu** – tzv. **řečnické figury** – např. *anafora, epifora, epanastrofa, epizeuxis, oxymóron, inverze, metafora, ironie, hyperbola (nadsázka), personifikace, apostrofa (oslovení)*

Výstavba (kompozice) řečnického projevu

- I. Úvod
 1. Oslovení posluchačů, získání sympatií
 2. Vytčení tématu, stanovení cíle řeči
 3. Přehledné rozvržení řeči

- II. Stať
 1. Rozvedení myšlenek, odůvodnění pravdivosti
 2. Uvedení možných námitek, jejich vyvrácení
 3. Vyzdvižení hlavních tvrzení jako dokázaných

- III. Závěr
 1. Stručné shrnutí závěrů
 2. Působení na cit posluchačů
 3. Poděkování za pozornost

Řečnický funkční styl – trochu historie...

Rétorika – řečnické umění i nauka o řečnictví

- vznik: starověké Řecko, Řím
- politici, státníci, vojevůdci, soudci – předpokladem úspěchu byla schopnost dobře mluvit na veřejnosti
- **Démostenés** (Řecko)– ostré výpady – filipiky
- **Cicero** (Řím)
- **Aristoteles** – autor Rétoriky

Význam řečnictví v Čechách vzrostl v **husitském období**

- Milíč z Kroměříže, Jan Hus, Jan Rokycana
- kázali nejširším lidovým vrstvám
- rétoriku využíval v 1. pol. 20. st. také A. Hitler, J. Goebbels

Řečnický funkční styl – trochu historie...

- v antickém Řecku a Římě bylo řečnické umění předpokladem úspěchu, ale i osobní prestiže.
- již od těchto dob rozlišujeme různé rétorické styly:

vysoký rétorický styl – slavnostní reprezentativní projevy, prostředky uměleckého stylu

střední rétorický styl – kázání, didaktické projevy, neutrální jazykové prostředky

nízký rétorický styl – pro lid, satira, komedie, hovorové jazykové prostředky

Osobnost řečníka

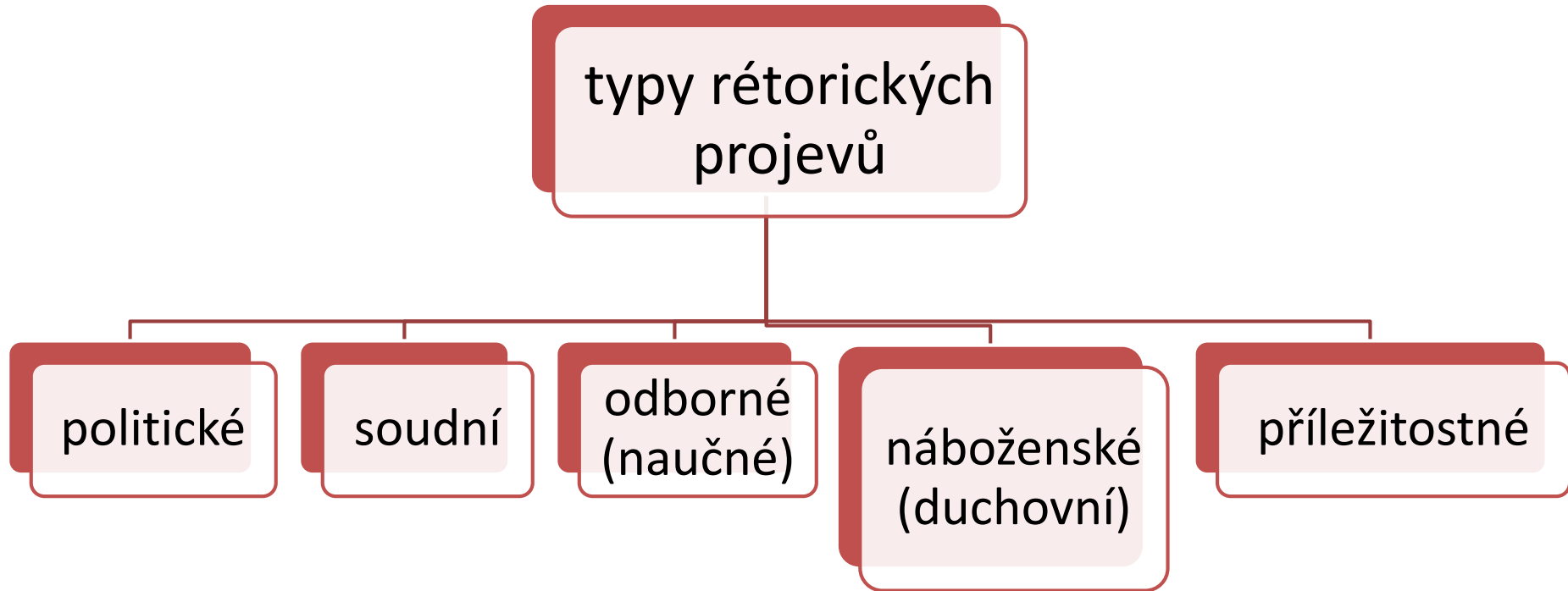
Může se stát řečníkem kdokoli?

Faktory ovlivňující celkové vyznění projevu:

- úsměv
- přátelské chování
- humor
- oblečení, celkové vzezření
- vystupování
- gestikulace, mimika
- tréma

Řečnické útvary

Dechové cvičení - přečtete báseň na jedno nadechnutí?

Kouzlí, kouzlí kouzelník,
vykouzlí nám za pětník
žlutý šátek, rudou růži,
dáblu zaprodal svou kůži,
je to příliš tajemné,
hrůza, úděs jímá mě,
jímá mě při pomýšlení,
jak se dojmy rychle mění,
včera cirkus, kouzla, čáry,

dneska černooká Máry,
černá Máry v kantýně,
přítulná je při víně,
při víně a za pětník
kouzlí, kouzlí kouzelník.

Závěrečný malý test

1. Je pravda, že se s rétorikou běžně nesečkáváme v každodenní komunikaci? Vysvětlete.
2. Do které úrovně rétorického stylu byste zařadili styl slavnostních a reprezentativních projevů?
3. Patří do řečnického projevu názorné prostředky např. obrazy, prezentace, grafy, náčrty, schémata...?
4. Jakou funkci mají řečnické projevy?
5. Dokázali byste vymyslet k jednotlivým typům řečnických projevů konkrétní útvary (příklady)?
6. Který projev jste vyslechli naživo? O jaký druh projevu šlo?

Zdroj

- SOCHROVÁ, Marie. *Český jazyk v kostce pro SŠ*. 2. vyd. Praha: Fragment, 2010. ISBN 978-80-253-0950-6.
- MUŽÍKOVÁ, Olga. *Odmaturuj z českého jazyka*. 2. vyd. Brno: DIDAKTIS spol. s r. o., 2002. ISBN 80-86285-36-7.
- HOFFMANNOVÁ, Jana, Jaroslava JEŽKOVÁ a Jana VAŇKOVÁ. *Komunikace a sloh: Učebnice českého jazyka pro střední školy*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-780-9.
- LANGER, Antonín. *Úspěch veřejné promluvy: Kapitoly z rétoriky*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 1993. ISBN 80-7168-063-X.
- obrázky ze sady klipartů -<http://www.pdclipart.org/index.php>